

Brusel 8. června 2018
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2018/0226 (NLE)

9871/18
ADD 5

RECH 275
COMPET 425
ATO 33
CADREFIN 82
IS 191

NÁVRH

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	7. června 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	SWD(2018) 308 final
Předmět:	PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE SOUHRN POSOUZENÍ DOPADŮ Průvodní dokument k návrhu NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zavedení zvláštního programu, kterým se provádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa NAŘÍZENÍ RADY, kterým se zavádí program Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu na období 2021–2025, kterým se doplňuje rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa

Delegace naleznou v příloze dokument SWD(2018) 308 final.

Příloha: SWD(2018) 308 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 7.6.2018
SWD(2018) 308 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zavedení zvláštního programu, kterým se provádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa

NAŘÍZENÍ RADY, kterým se zavádí program Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu na období 2021–2025, kterým se doplňuje rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa

{COM(2018) 435 final} - {COM(2018) 436 final} - {COM(2018) 437 final} -
{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 309 final}

SHRNUTÍ

Posouzení dopadů je průvodním dokumentem k návrhu Komise o programu Horizont Evropa, rámcovém programu EU pro výzkum a inovace na období 2021–2027, který bude nástupcem současného programu Horizont 2020 (probíhajícího v letech 2014–2020), a k návrhu programu pro výzkum a odborné vzdělávání Evropského společenství pro atomovou energii na období 2021–2025 (program Euratom).

Výzkum a inovace pomáhají Evropě řešit oblasti, které jsou pro občany prioritou, jak je zakotveno v cílech udržitelného rozvoje a v Pařížské dohodě o boji proti změně klimatu, vytvářet udržitelný růst a vysoce kvalitní pracovní místa a řešit současné a nepředvídatelné celosvětové výzvy. Celkově však Evropa ve srovnání se svými hlavními obchodními partnery neinvestuje do výzkumu a inovací dostatečně, čímž riskuje, že bude nevratně předstižena.

Investice na úrovni EU prostřednictvím po sobě jdoucích rámcových programů přispěly k poskytování veřejných statků s vysokou evropskou přidanou hodnotou. Tato přidaná hodnota plyne ze zaměření programů na excelenci prostřednictvím celoevropské hospodářské soutěže a spolupráce. Rámcové programy podporují vzdělávání a mobilitu vědců, přispívají k nadnárodní, meziodvětvové a multidisciplinární spolupráci, přinášejí dodatečné veřejné a soukromé investice, vytvářejí vědecké důkazy, které jsou základem politik EU a mají strukturální účinky na vnitrostátní systémy výzkumu a inovací. Významný a dlouhodobý vliv rámcových programů, zejména současného programu, uznávají orgány EU, členské státy, stejně jako zúčastněné strany.

Program Horizont Evropa vychází z důkazů a zkušeností získaných z průběžného hodnocení programu Horizont 2020 a doporučení nezávislé skupiny na vysoké úrovni týkajících se maximalizace dopadů výzkumu a inovací EU. Nový program bude spíše evolucí než revolucí. Zaměří se na několik zlepšení koncepce, aby byl ještě otevřenější a aby se zvýšil jeho dopad.

Všeobecné cíle programu Horizont Evropa vycházejí ze Smlouvy o fungování Evropské unie. Jsou jimi: posílení vědecké a technologické základy Unie a posílení její konkurenceschopnosti, a to i v odvětví průmyslu, plnění strategických politických priorit EU a přispění k řešení globálních výzev, včetně cílů udržitelného rozvoje. Program Horizont má rovněž specifické cíle, aby mohl řešit konkrétní výzvy v oblasti výzkumu a inovací, kterým EU čelí. Všechny cíle platí pro celý program a všechny jednotlivé části programu budou přispívat k jejich dosažení.

Vývoj programu od původního programu Horizont 2020 se odráží v jeho přepracované struktuře. Struktura tří pilířů zůstane zachována, bude však přepracována, aby bylo dosaženo větší soudržnosti, jak mezi jednotlivými pilíři, tak i v rámci nich, s cílem podpořit cíle programu.

1. pilíř – Otevřená věda se bude dále zaměřovat na excelentní vědu a poznatky vysoké kvality, aby byl posílen základ evropské vědy prostřednictvím Evropské rady pro výzkum, akcí „Marie Curie-Skłodowska“ a výzkumných infrastruktur. Významnou úlohu zde bude i nadále hrát vědecká obec, jelikož je tento pilíř řízený zdola nahoru, tj. výzkumnými pracovníky.

2. pilíř – Globální výzvy a konkurenceschopnost průmyslu bude lépe řešit politické priority EU a podporovat konkurenceschopnost průmyslu integrací programů *Společenské výzvy* a *Leadership in Enabling Industrial Technologies* programu Horizont 2020 do pěti klastrů (tj. Zdraví, Inkluzivní a bezpečná společnost, Digitální oblast a průmysl, Klima, energetika a mobilita a Potraviny a přírodní zdroje). Tyto klastry lépe podpoří celé spektrum cílů společenského rozvoje a posílí společné činnosti v oblasti výzkumu a inovací různých

odvětví, oborů a oblastí politik – což přispěje k větší flexibilitě, cílenému zaměření a posílí dopad. Z důvodu jeho zaměření bude tento pilíř prováděn zdola nahoru prostřednictvím procesu strategického plánování, což zajistí zapojení zúčastněných stran a společnosti a sladění činností členských států. Tento pilíř poskytne odpovídající zviditelnění zásadní úlohy průmyslu při dosahování všech cílů programu, zvláště při řešení globálních výzev, včetně vývoje klíčových základních technologií pro budoucnost.

Pilíř 3 – Otevřené inovace poskytne jedno kontaktní místo pro inovátory s vysokým potenciálem, které bude zajišťovat Evropská rada pro inovace, a zvýší spolupráci s inovačními ekosystémy a aktéry. Tyto činnosti budou do značné míry definovány zdola nahoru. Zaintegrované a reorganizované budou činnosti programu Horizont 2020, jako jsou inovace v malých a středních podnicích (především nástroj pro malé a střední podniky), iniciativy „Rychlá cesta k inovacím“ a „Budoucí a vznikající technologie“. Inovace budou i nadále podporovány v rámci celého programu, a nikoli pouze v tomto pilíři zaměřeném na inovace.

Program Horizont Evropa posílí oblast evropského výzkumu prostřednictvím: sdílení excelence (rozšíření činností programu Horizont 2020, které pomáhají řešit malou výkonnost ve výzkumu a inovacích, tj. akce „Teaming“, akce „Twinning“, specializovaná vědecká místa Evropského výzkumného prostoru a program COST), reforem a politiky v oblasti výzkumu a inovací zahrnujících nástroj na podporu politiky, prognostických činností a monitorování, hodnocení, šíření a využívání výsledků rámcového programu.

Nový program bude mít rovněž některé nové prvky a vylepšení stávajících prvků. Program Horizont 2020 zdárně směřuje k plnění cílů, jimiž je excelence, dopad a otevřenost, a díky těmto změnám bude mít následný program ještě větší dopad (prostřednictvím Evropské rady pro inovace a zaměřením na mise) a dosáhne větší otevřenosti (rozšířením mezinárodní spolupráce, posílením politiky v oblasti otevřené vědy a novým politickým přístupem k evropskému partnerství).

Evropská rada pro inovace pomůže EU zajistit místo na špici v průlomových inovacích, které vytvářejí tržní příležitosti. Podpoří vysoce rizikové projekty s tržním potenciálem, které (dosud) nevytvářejí zisky, s cílem překlenout „údolí smrti“ mezi výzkumem a uvedením na trh a pomůže společností převést tyto projekty do výroby. Podpora inovátorům na míru bude poskytována prostřednictvím dvou hlavních nástrojů financování. V rámci nástroje Pathfinder pro pokročilý výzkum budou poskytovány granty pro rané stádium technologického vývoje (ověřování koncepce, validace technologie), až po ranou komerční fázi (počáteční prezentace, vývoj obchodního scénáře a strategie). Nástroj Accelerator bude podporovat další rozvoj průlomových inovací s tržním potenciálem a jejich zavádění na trh až po fázi, kdy mohou být financovány investory za běžných komerčních podmínek (od demonstrace, testování uživateli, předobchodní fázi výroby a následující fázi, včetně rozšíření na běžnou výrobu). Obzvláštní důraz bude kladen na inovace vytvořené rámci nástroje Pathfinder, ačkoli v jeho rámci budou financovány také projekty z jiných částí programu, jako je Evropská rada pro výzkum nebo znalostní a inovační společenství. Očekává se, že díky úloze Evropské rady pro inovace se zrodí více inovací, které vytvoří nové trhy budoucnosti, více společností bude moci expandovat v Evropě, zvýší se růst malých a středních podniků a posílí podnikání a podstupování rizik.

Program Horizont Evropa zavede omezený počet vysoce viditelných „misí“ v oblasti výzkumu a inovací v rámci pilíře 2 (avšak potenciálně je může rovněž nasměrovat na jiné pilíře). Mise budou upřednostňovat investice a stanovat směry pro dosažení cílů s celospolečenským významem, což povede k většímu dopadu a informovanosti, podpoří se systematický přístup (odklon od pohledu zúženého na jednotlivá odvětví na vnímání celých systémů) a sladí nástroje a agendy výzkumu a inovací v celé Evropě. Mise buď urychlí

pokrok na cestě k souboru vědeckých, technických nebo společenských řešení tím, že se zaměří na velké investice do konkrétního cíle, nebo transformují celý sociální nebo průmyslový systém ve stanoveném časovém rámci. Budou vybrány po zahájení programu podle přísných výběrových kritérií a vymezeny společně s členskými státy, zúčastněnými stranami a občany. Očekává se, že tento nový přístup založený na vymezení misí, bude mít vliv na rozšíření meziodvětvové a mezioborové spolupráce a velký dopad na globální výzvy a priority EU a zmenší propast mezi vědou, inovacemi a společností.

Rozšířená mezinárodní spolupráce je klíčová pro zajištění přístupu k talentům, znalostem, zařízením a trhům po celém světě v zájmu účinného řešení globálních výzev a plnění celosvětových závazků. Rámcový program zintenzivní spolupráci a zvýší otevřenost pro sdružení všech zemí s vynikajícími schopnostmi v oblasti vědy, technologie a inovací, aby kooperace a financování společných projektů byly co nejplynulejší. Program bude i nadále financovat subjekty ze zemí s nižšími/středními příjmy. Subjekty z průmyslově vyspělých a rozvíjejících se ekonomik budou financovány pouze tehdy, budou-li mít nezbytné dovednosti nebo zařízení. Mezi očekávané dopady patří vyšší úroveň programu, větší vliv EU při utváření globálních systémů výzkumu a inovací a větší dopad.

Otevřená věda se stane modelem operandi nového programu a bude přesahovat politiku otevřeného přístupu programu Horizont 2020 tím, že bude požadován okamžitý volný přístup k publikacím a údajům (v případě údajů existuje možnost se nezúčastnit), a plány řízení údajů z výzkumu. Program bude prosazovat šíření dohledatelných, přístupných, interoperabilních a opakovaně využitelných údajů („zásada FAIR“) a podporovat udržitelné a inovativní ekosystémy vědecké komunikace. Posílí činnosti zaměřené na zlepšení dovedností výzkumných pracovníků v oblasti otevřené vědy a systémy odměňování na jeho podporu. Integrita výzkumu a vědecké iniciativy občanů budou hrát zásadní úlohu, stejně jako rozvoj nové generace ukazatelů hodnocení výzkumu.

Nový přístup k evropským partnerstvím bude více zaměřen na dopady. Potřeba zavést budoucí evropská partnerství nebo obnovit stávající bude součástí procesu strategického plánování pro rámcový program. Všechna evropská partnerství budou otevřená pro všechny zainteresované skupiny (např. průmysl, členské státy a dobročinné organizace) a budou časově omezená, přičemž budou jasně stanoveny podmínky pro postupné ukončení financování z rámcového programu. Ty budou vycházet ze zásad přidané hodnoty Unie, transparentnosti, otevřenosti, dopadu, aktivačního účinku, dlouhodobého finančního závazku všech zúčastněných stran, flexibility, soudržnosti a doplňkovosti s iniciativami Unie a místními, regionálními, celostátními a mezinárodními iniciativami. Budoucí systém partnerství zajistí optimální soudržnost mezi činnostmi rámcového programu a partnerstvími. Budou existovat pouze tři druhy: i) spoluprogramovaná evropská partnerství založená na memorandech o porozumění nebo smluvních ujednáních; ii) spolufinancovaná evropská partnerství založená na jednorázové, flexibilní akci na spolufinancování iii) institucionalizovaná evropská partnerství (na základě článků 185 a 187 Smlouvy o fungování Evropské unie). Podle přístupu založeného na životním cyklu stanoví rámcový program kritéria pro výběr, provádění, monitorování a postupné ukončování všech evropských partnerství.

Změny ve struktuře programu a její zlepšení usnadní dosažení cílů programu, jelikož přispějí k větší účinnosti, vytváření větších hospodářských přínosů a zvýšení efektivnosti nákladů. Tyto dopady budou umocněny posílením synergií a doplňkovosti s jinými programy EU, například prostřednictvím pečeti excellence.

Pro splnění všech cílů je zásadně důležité účinné provádění, které je rovněž klíčové pro dosažení většího dopadu a pro další zjednodušení. Na základě výsledků programu Horizont 2020 se bude i nadále usilovat o zjednodušení také v rámci nového programu. Byla

provedena řada zlepšení pro zvýšení efektivity a dopadu. Cílem programu bude další zjednodušení v rámci stávajícího systému proplácení skutečných nákladů se zjednodušeným modelem financování. Více se bude využívat financování projektů na základě provedení činností (např. jednorázovou paušální částkou) a další zjednodušené formy financování, které umožňuje nové finanční nařízení. Rozvíjet se bude křížové spoléhání na audity v rámci programů EU a přijímání obvyklých postupů účtování nákladů. Ke zvýšení flexibility bude program podporovat prolínání oborů a odvětví a umožní přidělování finančních prostředků mezi pilíři a v rámci nich, aby bylo možné rychle reagovat na vznikající problémy nebo výzvy. Plánují se další zlepšení postupu předkládání a hodnocení návrhů v rámci neustálých snah o zkrácení „doby pro udělení grantu“ a zlepšením zpětné vazby pro žadatele. Hodnotící kritéria, postup a zapojení nezávislých odborníků zdůrazní excelenci a dopady programu. Režimy podpory inovací budou zefektivněny v rámci Evropské rady pro inovace, doplňkovost mezi granty a finančními nástroji by mohla být posílena prostřednictvím kombinovaného financování.

Dopad závisí v konečném důsledku na šíření a využívání údajů a výsledků výzkumu a inovací a je nutné jej účinně zachytit a informovat o něm. Ambiciózní a komplexní strategie zvýší dostupnost těchto údajů a výsledků a urychlí jejich využívání na podporu celkového dopadu programu. Portfolia konečných výsledků budou využita v součinnosti s dalšími programy EU, aby bylo zajištěno jejich využití na celostátní a regionální úrovni, čímž se maximalizuje evropský inovační potenciál. To je třeba doplnit účinnou komunikací a informačními kampaněmi zaměřenými na budování důvěry a zapojení občanů.

Pokrok při plnění cílů programu bude sledován spolu se způsoby dosahování dopadů (pokud jde o vědecké, společenské a hospodářské dopady). Z časového hlediska se budou rozlišovat krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé způsoby dosahování dopadů. Ukazatele způsobů dosahování dopadu budou zahrnovat jak kvalitativní, tak i kvantitativní informace, jejichž dostupnost závisí na fázi provádění programu. Do těchto ukazatelů se v různé míře a prostřednictvím různých mechanismů promítnou jednotlivé části programu. Údaje, z nichž vycházejí klíčové ukazatele způsobů dosahování dopadu, se budou shromažďovat a centrálně spravovat harmonizovaným způsobem, který příjemce co nejméně zatěžuje, a to i za využití jedinečných identifikátorů pro žadatele a automatického zajišťování údajů z externích veřejných a soukromých databází. Základní, cílové a srovnávací hodnoty budou stanoveny před zahájením programu. Údaje o řízení a provádění programu budou dále shromažďovány téměř v reálném čase. Analýza pokroku v klíčových aspektech řízení a provádění se bude provádět každý rok. Průběžná hodnocení a hodnocení *ex post* zajistí konzistentní metodiku a komplexní pokrytí.